

KATERINA ISMAILOVA

I näytös

1. kuvaelma: Ismailovin talon puutarha. Katerina valittaa ikävystymistään ja elämänsä tarkoituksettomuutta rikkaan kauppiaan vaimona. Boris Ismailov, hänen appensa, pilkkaa Katerinan lapsettomuutta syyttäen häntä kylmyydestä miestänsä kohtaan ja kiinnostuksesta muihin miehiin. Puutarhaan tulee Zinovi, Katerinan aviomies, sekä joukko työläisiä, jotka kertovat padon särkyneen ja pyytävät Zinovia avuksi. Kun Zinovi hyvästelee vaimoaan, vaatii hänen isänsä häntä ottamaan Katerinalta juhallisen lupauksen uskollisuudesta miestänsä kohtaan tämän poissaollessa. Katerina jää Aksinjan seuraan, joka kertoo, että äskettäin taloon pestattu renki Sergei viettelee kaikki naiset.

2. kuvaelma: Ismailovin talon piha. Rengit Sergein johtamina kiusaavat Aksinjaa. Hänen avunhuutonsa kutsuvat paikalle Katerinan, joka moittii miehiä raukkamaisuudesta. Sergei vastaa Katerinalle hävyttömästi ja pyytää tätä painimaan kanssaan. Katerina myöntyy ja hän kaatuu maahan juuri kun vanha Boris tulee paikalle. Katerina keksii selityksen tapahtumalle ja Boris Ismailov lähettää miehet takaisin työhön.

3. kuvaelma: Katerinan makuuhuone. Yksinäisenä ja alakuloisena Katerina valmistautuu menemään vuoteeseen. Äkkiä ovelta kuuluu koputus: Sergei on siellä kysyen kirjaa luettavaksi. Hän jää juttelemaan Katerinan kanssa ilmaisten myötätuntonsa tämän yksinäisyyttä kohtaan. Katerina kehottaa miestä lähtemään, mutta Sergei ei lähde. Samassa vanha Ismailov ilmestyy pihalle lyhty kädessä kysyen, onko Katerina jo nukkumassa. Hänen lähdettyään pelko ja intohimo saavat Katerinassa vallan ja hän lankeaa Sergein syliin.

II näytös

1. kuvaelma: Vanha Boris Ismailov ei voi nukkua. Nähdessään Katerinan ikkunasta valoa hän muistelee omia nuoruudenaikaisia rakkausseikkailujaan, säälii Katerinan yksinäisyyttä ja ajattelee himoiten hänen kauneuttaan. Juuri sisään mennessään hän näkee Katerinan ja Sergein ilmestyvän ikkunaan. Sergein kiivetessä parvekkeelta vanhus huutaa väkeä paikalle ja pidättää Sergein »varkaana»; hänet sidotaan ja vanha Boris Ismailov ruoskii häntä pakkottaen Katerinan katsomaan toimitusta huoneeseensa lukittuna. Onnistuttuaan pääsemään ulos hän puuttuu asiaan ja puolikuollut Sergei kannetaan aittaan. Katerina jää yksin appensa kanssa. Vanhus pyytää jotain syötävää, ja kun Katerina tuo ruoan, hän itseksensä kuiskaa panneensa siihen rotanmyrkyä. Hetken kuluttua vanha mies kamppailee kuolintuskissaan. Eräs renki noutaa papin, ja Boris Ismailov kuolee tehtyään sekavan synnintunnustuksen, jossa on selvä vihje Katerinan syyllisyydestä.

2. kuvaelma: Katerinan makuuhuone. Sergei mainitsee Katerinalle, että lemmenseikkailu päättyy, kun Zinovi palaa kotiin. Katerina rauhoittaa häntä luvaten ottaa hänet puolisokseen. Sergei nukahtaa, mutta Katerinaa kiusaa Boris Ismailovin kostoa uhkaava haamu. Zinovin palatessa kotiin Katerina piilottaa Sergein, mutta kun Zinovi vaatii Katerinaa tilille ja alkaa lyödä häntä, hän kutsuu Sergein avukseen. Sergei tappaa Zinovin ja kätkee Katerinan kanssa ruumiin kellariin.

III näytös

1. kuvaelma: Kellarin edustalla. On Katerinan ja Sergein hääpäivä, mutta Katerina on syyllisyydentunnon vallassa ja häntä vetää vastustamattomasti puoleensa kellari, jonne Zinovin ruumis on kätkeyty. Sergei rohkaisee häntä ja he lähtevät kirkkoon. Juoppo talonpoika, joka on usein nähnyt Katerinan seisoskelevan kellarin ovella, arvelee kellarin olevan täynnä viinaa, murtaa lukon ja menee sisään. Hän tulee kauhistuneena ulos löydettyään ruumiin ja menee ilmoittamaan asiasta poliisille.

2. kuvaelma: Poliisiasema. Poliisipäällikkö miehineen moitiskellee poliisien ilotonta elämää. Kaikki ovat harmissaan siitä, että heitä ei ole kutsuttu Ismailovin taloon häihin. Paikkakunnan nihilistin tuominen asemalle tarjoaa hiukan vaihtelua. Juoppo talonpoika, joka tuo uutisia Zinovi Ismailovin ruumiin löytämisestä, on tervetullut tarjotessaan halutun tekosyn häätaloon menemiselle, ja koko poliisiasema tyhjenee nopeasti.

3. kuvaelma: Puutarha Ismailovin talon takana. Häävieraat juovat maljoja morsiamen ja sulhasen onneksi. Kesken juhlamenojen Katerina kertoo Sergeille, että kellarin ovi on murrettu auki. He päättävät paeta heti, mutta poliisin saapuminen estää sen. Katerina tunnustaa heti syyllisyytensä, kun taas Sergei yrittää paeta, mutta hänet pidätetään Katerinan kanssa.

IV näytös

Katerina ja Sergei ovat vankien joukossa, joka poliisien vartioimana on matkalla Siperiaan. Katerina lahjoo vartijan päästäkseen Sergein luo. Tämä moittii häntä elämänsä tuhoamisesta ja hylkää Katerinan lähtien kauniin Sonjetkan luo. Sonjetka vaatii suosionsa palkaksi parin sukkia, ja Sergei palaa Katerinan luokse taivuttaen helposti hänet antamaan omansa. Naisvanki, nähdessään Sergein antavan sukat Sonjetkalle ja sitten katoavan tämän kanssa, pilkkaa epätoivon partaalla olevaa Katerinaa. Sergei palaa Sonjetkan kanssa, joka pilkaten kiittää Katerinaa sukista. Kun kulkue valmistautuu jatkamaan matkaa, työntää Katerina Sonjetkan järveen heittäytyen itse hänen perässään. Viimeiseksi jää vanha vanki miettimään mikä tarkoitus on elämällä, joka tarjoaa ihmiselle vain murhetta ja kauhuja.